

Kwaliteitskaart Pesten obs De Cirkel

Kaart	Kwaliteitskaart Pesten
Verantwoordelijke	Specialist gedrag
Koppeling met kwaliteitsaspect inspectie	SK2
Geëvalueerd	ontwikkeld 17 juni 2021

Uitgangspunt/doel

Alle kinderen op De Cirkel moeten zich veilig voelen op school, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken (zichtbaar) te maken kunnen kinderen en volwassenen elkaar hierop aanspreken als er een onveilige/ongewenste situatie ontstaat. Op deze manier is voor iedereen duidelijk hoe we met elkaar om willen gaan. Met deze regels en afspraken wordt het duidelijk hoe we er samen voor kunnen zorgen dat iedereen met veel plezier naar school kan gaan.

Wat is pesten (uitwerking werkwijze en/of gebruikte methodiek)

Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk uitoefenen van lichamelijke en/of geestelijke mishandeling door een kind of een groep van kinderen, op een kind dat niet in staat is zich te verdedigen.

Plagen of pesten

Het verschil: Iemand van zijn fiets aftrekken: dat kan plagen zijn. Maar ook pesten. Het is plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de één iets onaardigs, een volgende keer is het een ander. Het is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Bovendien duurt het nooit lang. Door elkaar te plagen leer je zelfs om met conflicten om te gaan. Het hoort bij het groot worden. Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets leuks om te doen. Als pesten vaker gebeurt, voelt het gepeste kind zich erg ongemakkelijk door het pesten. Het lukt hem/haar niet terug te plagen, een grapje te maken of onverschillig te blijven. Degene die gepest wordt, wordt bang en verdrietig en voelt zich hulpeloos. Vaak is er een groepje kinderen dat meedoet met de pestkop, ze lachen wanneer de pester iets gemeens doet maar durven zelf niets te doen. Pesten is bedreigend en het gebeurt niet zomaar een keer, maar regelmatig, of dagelijks, soms een jaar of langer achter elkaar. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen op een bedreigende en gemene manier. De pestkop misbruikt zijn macht. Vaak is deze macht voor de pester een manier om zichzelf te laten zien. Bijvoorbeeld door iemand te kleineren, onderuithalen, of gevoelens van anderen negeren. Meestal hebben de pestende kinderen niet in de gaten hoe naar het pesten is voor degene die gepest wordt. Terwijl het gepeste kind vreselijk bang is voor de pauze of niet op straat durven spelen, ziet de pester het als een lolletje. Pesten lijkt dus op plagen maar er zijn grote verschillen

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat we erkennen en serieus aan willen pakken. Het is belangrijk dat alle betrokken partijen in pestsituaties pesten als probleem zien: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders).

Preventie

De school moet zich inspannen om pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld. Dit doen we door te werken met de Vreedzame School. Aan het begin van het

schooljaar wordt met het team aandacht besteed aan “De Gouden Weken” (groepsvorming). In **sommige** groepen wordt Rots en Water training gegeven.

Voorwaarden voor eenduidige aanpak

- School is bereid en in staat om daadwerkelijk te werken aan (communicatie)vaardigheden om pesten te voorkomen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Als pesten optreedt, moeten leraren (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren. Op de Cirkel is een vertrouwenspersoon aangesteld, Marieke Sietsma.

Pesten voorkomen

De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest. Pesten is een complex probleem. Hierdoor is het moeilijk om de te herkennen signalen vast te leggen. Vaak voorkomende signalen van pesterijen zijn er echter wel en kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven of berichtjes sturen.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over kleding
- Isoleren
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen
- Op weg naar huis achterna rijden
- Naar het huis van het slachtoffer gaan
- Bezittingen afpakken
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: er zijn zeer veel manieren waarop gepest kan worden. Leraren en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Om pesten te signaleren worden op de Cirkel de volgende instrumenten ingezet:

- Twee keer per jaar: Zien! (invullen in Parnassys)
- Twee keer per jaar: Schoolvragenlijst (Vreedzame School).
- Jaarlijks: Vragenlijst schoolveiligheid (gevraagd door inspectie groepen 6 t/m 8)

Afspraken bij pestgedrag

Op school wordt het onderwerp “pesten” als onderdeel opgenomen in de lessen van “De Vreedzame school”. In de lessen komen de volgende onderwerpen aan bod:

- veiligheid
- omgaan met elkaar (elkaar leren kennen en accepteren)
- rollen in een groep
- aanpak van ruzies en conflicten
- rollenspelen
- regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar
- groepsopdrachten

leerlingen kunnen op indicatie deelnemen aan een weerbaarheidstraining.

Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen. Daarom zijn er op de Cirkel een aantal belangrijke regels afgesproken:

Daarvoor hanteren we de volgende schoolafspraken in alle groepen:

- Doe niets bij een ander kind, wat je zelf ook niet prettig zou vinden.
- Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
- We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
- Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben (je komt niet aan de ander).
- Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of de juf.
- Niet: zomaar klikken. Wel: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij: Als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan moet je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.
- Vertel de meester of de juf wanneer je zelf maar ook als iemand anders wordt gepest. Blijft de pester doorgaan dan ook aan de juf of meester vertellen. Alle leerlingen willen bijdragen aan een goede sfeer en veiligheid in de groep.
- Word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
- Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
- Niet aan spullen van een ander zitten.
- Luisteren naar elkaar.
- Iemand niet op het uiterlijk beoordelen of beoordeeld worden.
- Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
- Afspraken over gebruik van internet (protocol internetpesten volgt).

Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten. Kinderen mogen daarnaast in overleg met de leerkracht in hun eigen groep een aanvulling geven op de vastgestelde schoolregels.

Begeleiding van de gepeste leerling (voor leerkrachten en ouders)

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: Hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert: Wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten?
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. Het is van belang de gepeste leerling in te laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Nagaan of het kind de vaardigheden en het zelfvertrouwen heeft om de oplossing uit te voeren.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld door het naar school te brengen. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Voor de ouders van **het gepeste kind** zijn de volgende aandachtspunten ook nog van belang:

- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg. Adviezen aan de ouders van onze school Ouders van gepeste kinderen:
- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Ouders, leraren en directie lossen het probleem in overleg op.

Begeleiding van de pester (acties voor leerkrachten en ouders)

- Praten en zoeken naar de reden van het ruzie maken en pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste, d.m.v. rolwisseling en het spiegelen van de rol van pester en gepeste.
- Excuses aan laten bieden en daar eventueel een andere vorm voor bedenken (tekening, briefje).
- Helpen met nadenken over de sterke (leuke) kanten die de gepeste heeft en dit laten verwoorden.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind pest — belonen als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.

Voor de ouders van **de pester** zijn de volgende aandachtspunten ook nog van belang:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.

- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Mogelijke oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.
- Een beperkt handelingsrepertoire (destructief georiënteerd, straatvechtersgedrag).

Voor alle ouders geldt:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen

Op de Cirkel werken we met mediators. Mediatie is bemiddeling bij conflicten vanuit de Vreedzame School. Alle leerlingen leren wat mediatie is en daarnaast worden enkele leerlingen opgeleid om de rol van leerlingmediator te vervullen. Zo nemen de kinderen zelf de verantwoordelijkheid voor het oplossen van conflicten in de klas of op het schoolplein. In groep 7 worden aantal leerlingen getraind als mediator. Alle leerlingen van de school hebben dan de lessen van blok 5 over mediatie gehad. Iedereen weet dus al min of meer wat mediatie inhoudt. De leerlingmediators komen uit groep 7 en 8, en solliciteren naar de taak van mediator.

Iedere dag hebben een tweetal mediators die 'dienst'. Tijdens de pauzes begeleiden zij bij het oplossen van een conflict tussen andere kinderen. Zij zijn zichtbaar door een gekleurd hesje of jack. Op een rustige plek in de school voeren ze een gesprek met de kinderen om ze te helpen hun conflict op te lossen.

Wanneer leerlingen **ruzie** met elkaar hebben en/of elkaar pesten worden, indien nodig, de volgende stappen genomen.

stap 1

Er eerst zelf (en samen) uit proberen te komen met behulp van de mediators.

stap 2

Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de juf of meester voor te leggen.

stap 3

De leerkracht gaat met beide partijen in gesprek om meer inzicht te krijgen in wat er gebeurd is en probeert

samen met hen de ruzie of pesterij(en) op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).

stap 4

Bij herhaaldelijke ruzie respectloos gedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties). Dit wordt tevens in Parnassys geregistreerd. Ouders worden geïnformeerd wanneer het pesten aanhoudt. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt daarnaast altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig, in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Consequenties

Als de leerkracht denkt dat er sprake is van onderhuids pesten wordt het probleem gaat de leerkracht met het kind/de kinderen in gesprek. Als de leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest of de gepeste of medeleerlingen komen het bij de leerkracht melden, neemt de leerkracht duidelijk stelling in tegen pesten.

De straf is opgebouwd uit 5 fases; afhankelijk van hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en het al dan niet tonen van verbetering in zijn/haar gedrag:

Fase 1

Time-out (op de bank op het plein) met nagesprek, bewustwording voor wat het gedrag voor invloed heeft op het gepeste kind.

- Een schriftelijke opdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem, tekening maken etc.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken worden aan het einde van iedere dag (voor een periode) met de leerkracht besproken.

Fase 2

Na herhaling van grensoverschrijdend gedrag neemt de leerkracht contact op met ouders. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school legt alle activiteiten (pestmomenten; gesprekken) vast in Parnassys en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het (pest)probleem. Er is overleg met de schoolleiding en intern begeleider.

Fase 3

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld via de schoolarts of het buurtteam.

Fase 4

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook kan worden besloten het kind na te laten blijven om de kans op het vervolg van pestgedrag buiten/na schooltijd te voorkomen.

Fase 5

In extreme gevallen kan een leerling geschorst worden. Als schorsing dreigt, worden ouders uitgenodigd voor een gesprek met de directie. Indien er geen verbetering optreedt in het gedrag, wordt overgegaan tot schorsing. Hiervan wordt melding gedaan bij leerplichtambtenaar en inspectie.

Scholing/financien/Overig

Ontwikkeldoel leerkrachtvaardigheden (wat willen we bereiken)

De leerkracht vaardig te maken om een pedagogisch klimaat neer te zetten, waarin kind, leerkracht en ouders zich veilig en vertrouwd voelen. De leerkracht is in staat om gedragsproblemen voor te zijn, de

leerkracht is proactief, werkt preventief en heeft daarbij oog voor de belangen van alle leerlingen in haar groep. De leerkracht is zich bewust van zijn eigen opvattingen en overtuigingen over (het ontstaan van) probleemgedrag en probleemsituaties.

De ouders van de kinderen die de school van De Cirkel bezoeken, ontvangen informatie mbt het pedagogisch klimaat middels:

- Schoolgids
- Informatiebijeenkomsten
- Oudergesprekken
- Schoolbrief
- Website van de scholen en stichting